

Niuvanniemen sairaala pitää valvontalain jatkokehittämistä tarpeellisena. Valtion mielisairaalat tulisi huomioida valvontalaissa valtakunnallisina erityisyksikköinä, jotka toisaalta osana julkista psykiatriasta palvelujärjestelmää, ja toisaalta osana turvallisuusviranomaisverkostoa, tuottavat palveluja koko maan tarpeisiin. Valtakunnallista erityistehtävää hoitavan sairaalan näkökulmasta ohjauksen ja valvontakäytäntöjen tulee olla valtakunnallisesti yhtenäisiä.

Arviomuistiossa todetaan, että valtion mielisairaalat on määritelty laissa sekä palvelunjärjestäjiksi että palveluntuottajiksi. Tämä on aiheuttanut epäselvyyttä siitä, miten järjestämismääräykset jakautuu hyvinvointialueen ja valtion mielisairaalan välillä sekä siitä, onko hyvinvointialueella omavalvontavastuu valtion mielisairaaloilta hankkimien palvelujen osalta. Muistiossa tuodaan lisäksi esiin, että valtion mielisairaaloihin sijoitettujen potilaiden hoito edellyttää usein sellaista erityisasiantuntemusta, jota hyvinvointialueella ei yleensä itsellään ole. Toiminnan valvonta on tällöin haastavaa ja vastoin järjestämislain ja valvontalain ajatusta siitä, että järjestäjällä/valvojalla tulisi olla vähintään samantasoista osaamista, kuin palveluntuottajalla, jota se valvoo. Niuvanniemen sairaala pitää tärkeänä, että jatkovalmistelussa täsmennetään nykyistä selkeämmin valvontaa, omavalvontaa, tiedonsaantia ja ohjausta koskevaa vastuunjakoja. Valtion alaiseen palvelutuotantoon kohdistuva valvonta ja sitä koskeva ohjaus tulisi keskittää yhdelle valtakunnalliselle taholle. Tämä vähentäisi rinnakkaisia selvityspyyntöjä, ehkäisisi päällekkäistä valvontaa ja tukisi sitä, että valvonnassa olisi käytettävissä toiminnan edellyttämä erityisosaaminen.

Omavalvontaa koskevaa sääntelyä ja ohjausta tulee myös täsmentää. Arviomuistion mukaan valvontalain 31 §:n mukainen asetus omavalvontaohjelman yleisestä sisällöstä, laatimisesta ja seurannasta on edelleen antamatta. Niuvanniemen sairaala katsoo, että omavalvonnan tulee olla aidosti turvallisuuden johtamisen väline, joka kokoaa yhteen riskitiedon, vaaratapahtumat, epäkohdat, palautteet, sisäisen arvioinnin ja kehittämistoimet. Sääntelyn tulee tukea käytännön turvallisuuden johtamista, eikä lisätä epäselviä rinnakkaisia menettelyjä ja ilmoitusmenettelyjä, joiden tavoite on sama: asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistaminen ja laadun kehittäminen.

Myös varautumista ja jatkuvuudenhallintaa koskevaa sääntelyä tulee tarkentaa ja sen tulee koskea johdonmukaisesti koko palvelujärjestelmää, mukaan lukien valtion alainen palvelutuotanto. Arviomuistion mukaan palveluntuottajan tulee jo rekisteröintivaiheessa toimittaa suunnitelma valmius- ja jatkuvuudenhallintasuunnitelmien laatimisesta kriisi- ja häiriötilanteiden varalta, mutta samalla muistiossa todetaan, ettei valvontalaissa muuten juuri säädetä varautumisvelvoitteista tai niiden valvonnasta. Niuvanniemen sairaala katsoo, että jatkuvuudenhallintaa, varautumisvelvoitteita, harjoittelua, yhteensovittamista ja valvontaa koskevan sääntelyn tulee muodostaa yhtenäinen kokonaisuus yksityisten palveluntuottajien lisäksi myös hyvinvointialueille, yhteistyöalueiden valmiusrakenteille ja valtion alaiselle palvelutuotannolle.

Yhteenvetona Niuvanniemen sairaala katsoo, että valvontalain jatkovalmistelussa tulee selkeyttää valtion mielisairaaloiden asemaa, huomioida ne valtakunnallisina erityisyksikköinä, keskittää valtion alaiseen palvelutuotantoon kohdistuva valvonta ja ohjaus yhdelle valtakunnalliselle taholle, sekä täsmentää varautumista ja jatkuvuudenhallintaa koskevaa sääntelyä. Sääntelyn tulee tukea asiakas- ja potilasturvallisuutta, henkilöstöturvallisuutta, palvelujen jatkuvuutta ja vaikuttavaa turvallisuuden johtamista koko valtion alaisuudessa toimivassa, keskitetyssä palvelujärjestelmässä. Valtion sote-palveluiden vahvaa keskittämistä, sekä valvonnan ja omavalvonnan tärkeyttä, korostaa se, että kyseisten palveluiden piirissä on erityisen haavoittuvassa asemassa olevista kansalaisia, jotka ovat usein itsemäärämisoikeuden rajoitteiden kohteena.